

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยประชากรที่มีการศึกษาและมีคุณธรรม โรงเรียนประถมศึกษา นับเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของประเทศ ให้เจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จึงได้กำหนดหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ 2530: 3) และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ก็ได้ระบุถึงคุณภาพของนักเรียนที่พึงประสงค์ไว้ในข้อแรกว่า "สามารถสื่อความด้วยการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน อย่างมีวิचारณาณ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2533: 4)

การที่หลักสูตรศึกษามี วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ครูต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทไปจากเดิม ครูมิใช่ผู้ออกวิชาความรู้ให้แก่ักเรียนเพียงฝ่ายเดียว ดังที่เคยปฏิบัติมาในอดีต แต่ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่ักเรียน และให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง การที่นักเรียนต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ทำให้ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นห้องสมุดแห่งแรก ที่จะสร้างเสริมนิสัยให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมจากที่เรียนในชั้น ปลุกฝังให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์ และเห็นความสำคัญของห้องสมุด ตลอดจนทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ห้องสมุด ซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อการใช้ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ต่อไปข้างหน้า (กนกวรรณ ศุภกิจ 2527: 5)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับประถมศึกษา จึงได้กำหนดคณนโยบายการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยสนับสนุนให้มีการจัดห้องสมุดโรงเรียนและหรือมุมหนังสือขึ้นในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และต่อเนื่อง ไปถึงแผนพัฒนา

การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยมีเป้าหมายที่จะให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งมีห้องสมุด และมุมหนังสือ เพื่อเอื้ออำนวยต่อผู้ใช้ห้องสมุดในโรงเรียน ตลอดจนชุมชน ในอันที่จะได้รับทั้งความรู้ ความคิดหรือความบันเทิงใจ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เริ่มโครงการจัดมุมหนังสือ และห้องสมุดโรงเรียนในปีงบประมาณ 2525 และสิ้นสุดโครงการช่วงแรก ในปีงบประมาณ 2532 ส่วนในปีงบประมาณ 2533 เป็นการเริ่มโครงการในช่วงที่ 2 และต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ในการดำเนินงานของสพช. นั้น มีเป้าหมาย เพื่อให้ รร.ประถมศึกษาทั่วประเทศมีห้องสมุดหรือมุมหนังสือในโรงเรียนแต่ในช่วงแรกนั้นให้เริ่มมีห้องสมุดไว้ที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียนก่อน โดยสพช. จะจัดหนังสือไปไว้บริการที่สำนักงานกลุ่มโรงเรียน เพื่อโรงเรียนภายในกลุ่มได้หมุนเวียนกันใช้หนังสือดังกล่าว ต่อมาในการดำเนินงานช่วงที่ 2 ของ สพช. ได้ขยายโครงการไปสู่โรงเรียนแต่ละแห่งพร้อมกันและ ได้จัดสรรเงินค่าหนังสือเพิ่มมากขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะให้ห้องสมุด หรือมุมหนังสือของโรงเรียนมีหนังสือโดยเฉลี่ย 5 เล่ม ต่อนักเรียน 1 คน (กระทรวงศึกษาธิการ 2535: 8)

จากการติดตามและประเมินผลของ โครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้ สพช. ได้ทราบว่า โรงเรียนประถมศึกษา ทั่วประเทศยังประสบปัญหา ในด้านการจัดและการใช้ห้องสมุดโรงเรียนอันเกี่ยวเนื่องด้วย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ 2534: 10) ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน หรือมุมหนังสือ จึงไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร
2. ครูผู้สอนไม่ได้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยังคงเป็นผู้บอกความรู้แก่นักเรียน แทนที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ครูสอนภาษาไทย หรือครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญ และไม่สอนการใช้ห้องสมุดให้แก่นักเรียนทุกชั้น
4. ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์มีเพียงคนเดียว ขาดความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ไม่เข้าใจการดำเนินงานห้องสมุดเท่าที่ควร และมีชั่วโมงสอนมาก

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย (สพจ. เชียงราย) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ได้มีการดำเนินงานตามโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียนของ สพช. โดยในช่วงแรกได้จัดให้มีการหมุนเวียนหนังสือใช้ภายในกลุ่มโรงเรียนแต่ละแห่ง ทั้งหมด 91 กลุ่ม และในช่วงที่ 2 ที่ทาง สพช. ได้

ขยายโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน ไปสู่โรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศ สบจ. เชียงราย ก็ได้ดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวครบทุกโรงเรียน คือ 688 แห่ง

จากการติดตามประเมินผลโครงการจัดมุมหนังสือและห้องสมุดโรงเรียน ของ สบจ. เชียงราย ทำให้ได้พบว่า มีห้องสมุดโรงเรียนถึง 608 แห่ง ในสังกัดที่ประสบปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงาน ปัญหาที่พบคือ ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ ปัญหาอาคารสถานที่คับแคบ ตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม และปัญหาบุคลากรที่รับผิดชอบงานห้องสมุดไม่มีความรู้และขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรม หรือบริการของห้องสมุด ทำให้การดำเนินงานห้องสมุดไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2532: 1-3)

การที่ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานห้องสมุด คือ ทำให้งานล่าช้า ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร และบางครั้งขาดประสิทธิภาพอีกด้วย การที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้มีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิดประโยชน์ ต่อการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่นั้น ต้องเริ่มจากบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน คือ ครูบรรณารักษ์

ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการเสริมสร้างทักษะในด้าน การอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียน (Gibbs 1985: 312) ครูบรรณารักษ์ จะต้องมีความรู้เรื่องการบริหาร และเป็นนักวิชาการที่ดี ต้องเข้าใจบทบาท ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ อุปสรรค และความยากลำบากของการเรียนการสอน (Sharma 1982: 48) ครูบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้จัดการต่าง ๆ ของห้องสมุด ให้มีประสิทธิภาพ สร้างทัศนคติ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และครูบรรณารักษ์ จึงจะทำให้การบริการแก่ผู้ใช้มีประสิทธิภาพ อย่างเต็มที่ (พวงพยอม ส่องทอง 2529: 6)

การที่ครูบรรณารักษ์ เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยตำแหน่งทำให้สามารถมีบทบาทได้อย่างเต็มที่ ในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ก้าวหน้าและพัฒนางานตลอดจนบริการของห้องสมุดให้ทันกับความก้าวหน้า และสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ครูบรรณารักษ์ มีบทบาทและความสำคัญในงานด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด บทบาทด้านการศึกษา บทบาทด้านการสอน บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรมห้องสมุด บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน บทบาทด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม และบทบาทด้านการให้บริการชุมชน (สุรียทอง ศรีสะอาด 2531: 56-66)

บทบาทของครูบรรณารักษ์ดังกล่าว จะมีผลต่อการพัฒนาห้องสมุดของโรงเรียนเพราะ นอกจากงานที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโดยตรง เช่น ด้านการบริหารงานห้องสมุด ด้านการปฏิบัติ

งานเทคนิคของห้องสมุด และด้านการให้บริการและจัดกิจกรรมแล้ว บทบาทการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ยังจะส่งผลให้ครูบรรณารักษ์ สามารถพัฒนางานห้องสมุด ให้ได้รับความก้าวหน้าต่อไป เนื่องจากครูบรรณารักษ์มีบทบาทต่องานต่าง ๆ ในโรงเรียนแทบทุกด้าน เช่น

- บทบาทด้านการศึกษา เป็นด้านที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ตลอดจนช่วยเหลือนักเรียน และครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน

- บทบาทด้านการสอน เป็นการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ ในด้านที่เกี่ยวกับการสอนโดยตรง เช่น สอนการใช้ห้องสมุด และวิชาสามัญอื่น ๆ

- บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน การที่ครูบรรณารักษ์มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน จะช่วยในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด ให้บุคคลต่าง ๆ รู้จักและเข้าใจบริการของห้องสมุด มีความรู้สึกเป็นเจ้าของห้องสมุดร่วมกัน เพื่อความร่วมมืออันดีจากทุกฝ่าย

- บทบาทด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดี และการร่วมกันระหว่างครูบรรณารักษ์ และองค์กร หรือบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องเช่น สมาคมครู-ผู้ปกครอง ห้องสมุดอื่น ๆ ศึกษานิเทศก์ ฝ่ายห้องสมุดโรงเรียน หรือบุคคลในชุมชน องค์กรและบุคคลเหล่านี้ จะเป็นกำลังสำคัญที่สามารถผลักดันให้งานห้องสมุดได้รับสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เพราะมีความสามารถที่จะช่วยเหลืองานห้องสมุดได้ ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังกาย และความคิด

- บทบาทด้านการให้บริการชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างห้องสมุดและชุมชน มีความร่วมมือในการใช้ห้องสมุดร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนและชุมชน อันจะช่วยให้บุคคลในชุมชน เห็นความสำคัญของห้องสมุด ส่งผลให้การขอรับบริจาคหนังสือ หรือการขอความร่วมมืออื่น ๆ ของห้องสมุดต่อชุมชนเป็นไปโดยง่าย

จากการที่ บทบาททุกด้านดังกล่าวมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรจะได้มีการศึกษาถึงบทบาทของครูบรรณารักษ์ในการปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้าน ทั้งที่เป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง และศึกษาถึงความคาดหวังว่า ครูบรรณารักษ์ควรปฏิบัติงานทั้ง 8 ด้านนี้ ในระดับใดบ้าง โดยใช้แบบสอบถามถามครูบรรณารักษ์เอง ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะที่เป็นหัวหน้าสภาศึกษา และผู้ใช้บริการห้องสมุด นอกจากนี้ยังถามครูที่สอนภาษาไทย ในฐานะที่เป็นผู้ใช้บริการ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานห้องสมุด เพราะได้มีการกำหนดให้มีการสอนการใช้หนังสือและห้องสมุดในหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทของครูบรรณารักษ์ในบทบาทการปฏิบัติงานจริง และบทบาทที่ควรปฏิบัติงานห้องสมุดในด้านต่างๆ โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงงานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัด สปจ. เชียงรายให้มีประสิทธิภาพ และสามารถส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศให้เหมาะสมยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียน และ ครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ แตกต่างจากความคิดเห็นของครูบรรณารักษ์
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ มีความคาดหวังตรงกันว่า บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด เป็นบทบาทที่มีความสำคัญที่สุด ในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ ในจังหวัดเชียงราย

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ตัวแปรเหตุ ได้แก่
 - เพศ
 - อายุ
 - การศึกษา
 - ประสบการณ์การทำงาน
 - งานที่รับผิดชอบ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - บทบาทที่ปฏิบัติจริง
 - บทบาทที่คาดหวัง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงบทบาทของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับงานในหน้าที่ และความรับผิดชอบ ทั้งที่เป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวัง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ โดยจำแนกบทบาทของครูบรรณารักษ์ ออกเป็น 8 ด้าน (สุรทอง ศรีสะอาด 2531: 54-66) คือ

- 1.1 บทบาทด้านการบริหารงานห้องสมุด
- 1.2 บทบาทด้านการศึกษา
- 1.3 บทบาทด้านการสอน
- 1.4 บทบาทด้านการปฏิบัติงานเทคนิคของห้องสมุด
- 1.5 บทบาทด้านการให้บริการและจัดกิจกรรม
- 1.6 บทบาทด้านความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในโรงเรียน
- 1.7 บทบาทด้านความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ในสังคม
- 1.8 บทบาทด้านการให้บริการชุมชน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ จำนวน 273 คน จากโรงเรียน 91 แห่ง โรงเรียนแต่ละแห่ง จะมีกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถาม 3 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 1 คน และครูบรรณารักษ์ 1 คน

สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย มีโรงเรียนในสังกัดจำนวนรวมทั้งสิ้น 688 แห่ง โรงเรียนเหล่านี้ สามารถจัดได้เป็น 91 กลุ่มโรงเรียน โดยการจัดโรงเรียนที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน ประมาณ 7-10 โรงเรียน เป็น 1 กลุ่มโรงเรียน โรงเรียนทั้ง 91 แห่ง ที่ผู้วิจัยจะสุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ถือเป็นตัวแทนของโรงเรียนทุกพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียน และบทบาทของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน รวมทั้งสอบถาม และ สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ครูบรรณารักษ์ และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัย และ สร้างแบบสอบถามในการวิจัย

2. กำหนดวิธีวิจัย ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล

3. สร้างแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด เพื่อสอบถามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบประมาณค่า เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทที่ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังให้ครูบรรณารักษ์ปฏิบัติ เพื่อพัฒนาห้องสมุดประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบประมาณค่า เกี่ยวกับปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาของครูบรรณารักษ์ และคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ต่อปัญหาในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของครูบรรณารักษ์

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเชียงรายทั้ง 91 แห่ง ผู้วิจัยยังได้จัดทำแบบสอบถามอีก 1 ชุด สำหรับสอบถามครูบรรณารักษ์ แบบสอบถามชุดนี้คือคำถามแบบเลือกตอบ เพื่อนำเสนอข้อมูลส่วนนี้ในบทที่ 2

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ และพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สบจ. เชียงราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นแบบสอบถามที่มีความเหมาะสม และสามารถใช้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข จนเป็นฉบับที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 273 คน โดยขอความร่วมมือจาก สบจ. เชียงราย ในการออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สพอ.) สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ (สปก.) และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

7. นำแบบสอบถามบางส่วนไปแจกด้วยตนเอง และจัดส่งบางส่วนทางไปรษณีย์ และติดตามทวงถาม ในกรณีที่มิได้รับแบบสอบถามคืน

8. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ค่า T-test และค่า F-test

9. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมบทบาทในการ พัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ใน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ประถมศึกษา ในสังกัด สบจ. เชียงราย
3. ครู หมายถึง ครู-อาจารย์ที่สอนประจำกลุ่มทักษะภาษาไทย เพราะหลักสูตร ประถมศึกษา กำหนดให้มีการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับ การใช้ห้องสมุดแก่ นักเรียนชั้น ป.1-6 ใน กลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย ถ้าโรงเรียนใดมีมากกว่า 1 คน จะเลือกครูที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า ครูประจำกลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย หรือถ้าครูประจำกลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย ทำหน้าที่เป็น ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้พิจารณาครูคนอื่น ๆ ที่เห็นว่า เหมาะสม สำหรับครูสอนภาษาไทยนั้นอาจจะมิใช่ผู้ที่เรียนจบเอกภาษาไทยก็ได้
4. ครูบรรณารักษ์ หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถม ศึกษาศึกษา ซึ่งอาจเป็นครูประจำชั้นหรือครูที่สอนประจำวิชา และมีหน้าที่รับผิดชอบงานห้องสมุด โดย อาจจะเรียน วิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก วิชาโท หรือไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เลยก็ได้ โรงเรียนใดมีครูบรรณารักษ์มากกว่า 1 คน จะเลือกครูที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างาน ห้องสมุด
5. บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของครูบรรณารักษ์ ที่เกี่ยวกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานต่าง ๆ
6. บทบาทที่ปฏิบัติจริงหมายถึง บทบาทที่ครูบรรณารักษ์ได้ปฏิบัติจริงจากการพิจารณา ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์
7. บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง ความคาดหวัง หรือความต้องการ ของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และครูบรรณารักษ์ ที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ เพื่อให้มีบทบาท ในระดับที่ต้องการ โดยไม่คำนึงถึงสภาพที่เป็นจริงในขณะนั้น อนึ่งบทบาทที่คาดหวัง คือบทบาท ที่ควรปฏิบัติตนเอง

8. การพัฒนา หมายถึง การบุกเบิกให้เป็นประโยชน์ การทำให้เจริญก้าวหน้าขึ้น มีความเป็นรูปเป็นร่างขึ้น

9. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ได้เริ่มทำงาน มีอาชีพ มีรายได้ เป็นของตนเอง สำหรับผู้ที่เคยทำงานอื่นมาก่อนรับราชการครู สามารถนำช่วงระยะเวลาที่มารวมกับช่วงเวลาที่รับราชการครูได้